

Kåfjord kommune
post@kafjord.kommune.no

8. April 2019

Dette brevet sendes på vegne av: Harstad Turlag, Troms Turlag, NJFF-Troms, Naturvernforbundet Troms, 4H Troms, Troms Krets av Norges KFUK-KFUM Speidere, Nord-Troms Krets av Norges Speiderforbund, Troms Orienteringskrets, Nordnorsk Botanisk Forening, Norges Turmarsjforbund Troms, Troms Fylkeskystlag, Framtiden i Våre Hender Nord, Tromsø Casting- og Fluefiskerforening, Midt-Troms Naturlag.

Innspill til dispensasjonssak for endring av anleggsplassering på lokalitet Guorttesjohka.

sak 2015/1664-25 Arkivkode: U43

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Troms er kjent med at Lerøy Aurora søkte den 02.02.2018 Kåfjord kommune om tillatelse til å endre sitt oppdrettsanlegg ved Guorttesjohka. Anlegget ligger i sjøen utenfor elva med samme navn mellom Nordnes og Samuelsberg. Kåfjord har nå lagt ut denne saken på høring frem til 9 april 2019 og FNF Troms ønsker i den forbindelse å komme med følgende innspill:

Det er bemerket i høringsbrevet i foreliggende sak at behovet for dispensasjon primært er forårsaket av tre fortøyninger som vil bli plassert utenfor planområde regulert for akvakultur jfm. Interkommunal kystsonesplan sist revidert i 2015. Til dette vil FNF Troms bemerke at formålet med endring av anleggsplassering på gjeldende lokalitet, og følgelig da en utvidelse av området for akvakultur, er omsøkt grunnet en planlagt økning av biomasse på lokaliteten (Høringsdokument: «Mer informasjon til- Søknad om dispensasjon Guorttesjohka» svar fra tiltakshaver til Kåfjord kommune). Kåfjord kommune har som de selv påpeker ikke myndighet til å behandle søknader om økt biomasse og selv om det foreligger en konsekvensanalyse av virkninger av endret plassering av fortøyningene vil ikke dette gi tilstrekkelig svar på konsekvensene for villaks, gyteområder, hensynet til samiske interesser, fiskeri og friluftsliv/rekreasjonsfiske i området. FNF Troms vil vise til at akvakultur har konsekvenser for natur og miljø som tilsier at lokaliteter primært må være gjenstand for ordinært planarbeid. Det vil være meget uheldig om en rekke enkeltsaker behandles, etter en bit-for bit metode, framfor å se helheten gjennom åpne og inkluderende arealplanprosesser med grundige konsekvensvurderinger. I den anledning vil FNF Troms vise til rapporten fra Riksrevisjonen der det ble påpekt at dispensasjoner i betydelig grad blir brukt i strid med føringene for dette i plan og bygningsloven («Riksrevisjonens undersøkelse av behandling av innsigelsler i plansaker. Dokument 3:7 (2018-2019)»).

Forum for
natur og friluftsliv
Troms

FNF Troms, Holtvegen 66, Pb. 2284, 9269 Tromsø
troms@fnf-nett.no / 951 75 403
www.fnf-nett.no/troms
Ogr.nr.: 996 197 786

Virkninger for gyteområde til kysttorsk på lokalitet Guorttesjohka

FNF Troms er kjent med at problemstillingen med gyteområder og virkninger av oppdrettsanlegg var et tema i «Interkommunal kystsoneplan» og at det manglende kunnskapsgrunnlaget er omtalt i denne. Det kan også være grunn til å minne om at forvaltning av fornybare ressurser ikke bare skal ta hensyn til bruken og den økonomiske verdien av de i dag, men også hvorvidt senere generasjoner skal ha muligheten til å beskutte fornybare naturressurser i norsk natur. FNF Troms vil vise til at mangel på kunnskap og til uenighet om virkninger av akvakultur er fremtredende. Det er derfor, av hensyn til en synkende kysttorsk-bestand viktig å ta tilstrekkelig hensyn til denne usikkerheten i forvaltningen av fjord og kystområdene i Troms. I en rapport fra Havforskningen i 2016 er det beskrevet slik:

«Mulige effekter fra utslipp fra oppdrettsanlegg

Oppdrettsanlegg kan fysisk, eller ved at utslipp fra anlegg, forhindrer torsk fra å oppsøke gyteområdene, slik at disse blir utilgjengelige. Lokale torskestammer er svært trofaste til sin gytegrunne, og at de har en sterk "homing"-atferd (Skjæraasen mfl. 2011). Torsken i fjordene og langs kysten kan være svært stedbunden, spesielt ungfisken (Løversen 1946), mens eldre og større torsk ser ut til å vandre mer i større beiteområder (Jakobsen 1987). Det er ikke kjent om det er variasjon i dette mønsteret langs kysten. Utenom gytetiden trekker fisken bort fra gytegrunnene, og for nordsjøtorsk er det vist at den trekker til kaldere vann for perioder i året, men returnerer når den er klar for å gyte (Neat & Righton 2007).» «Effekter av utslipp fra akvakultur på spesielle marine naturtyper, rødlista habitat og arter. Kunnskapsstatus. Rapport fra Havforskningen. Nr.8-2016. V.Husa, T. Kutti, E. S. Grefsrud, A.-Lagnalt, Ø. Karslen, R. Bannister, O. Samuelsen og B.E. Grøsvik)

«Kunnskapsmangel

Vi mangler generell kunnskap om hvordan gyteområder påvirkes av utslipp av organisk materiale framatfiskanlegg og hvordan egg, larver og juvenile fisk kan påvirkes av utslipp av lusemidler. Det er derfor ikke mulig å gjøre en konsekvensvurdering av påvirkning på gytefelt.» (ibid.)

I etterkant av ovennevnte rapport er det blant annet satt i gang et forskningsprosjekt for torsk i Smøla og Aure kommuner, men uten at det per i dag kan gis konklusive svar på hvordan akvakultur eventuelt påvirker gyteområder for torsk- ensidig eller i kombinasjon med andre påvirkninger. Se: «Undersøkelser av gyte-og oppvekst-områder for torsk i Smøla og Aure kommuner våren og høsten 2017. Terje van der Meeren. Rapport fra Havforskningen, Nr. 6-2018.» Videre har også Havforskningsinstituttet nå startet et prosjekt der de undersøker påvirkningen fra akvakultur på torskestammer, noe som altså medfører at det per i dag ikke kan konkluderes på dette tema:

«I prosjektet skal forskerne bruke ulike undersøkelser og metoder for å studere om – og i hvor stor grad – lakseoppdrett påvirker ville torskestammer. Blant annet vil de undersøke om lakseoppdrett

fører til forandringer i torskens vandringmønster

påvirker rekruttering av kysttorsk

påvirker hva torsken spiser og om det betyr noe for vekst- og modningsmønster

fører til endringer i bunndyrsamfunn og hvordan det igjen påvirker torsken i fjorden»

(<https://www.imr.no/hi/nyheter/2018/desember/skal-forske-pa-hvordan-oppdrett-pavirker-torskestammer>)

At det også er betydelig uenighet om virkninger av akvakultur blant fagpersoner kom blant annet tydelig frem i høringsdokumentene som nylig ble lagt ut i forbindelse med høring av regionale vannforvaltningsplaner. Vannområdekoordinator blant annet for vannområde Lyngen-Skjervøy gir et klart råd i høringsdokumentet for dette vannområdet om at videre vekst i akvakultur ikke er tilrådelig, mens Fiskeridirektoratet ikke ønsker en slik formulering og det ble følgelig en dissens:

«Oppdrettsfisk: Under behandling av vedleggene til dette høringsdokumentet i vannregionutvalget oppsto det dissens mellom Fiskeridirektoratet og vannområdeutvalgene i Nord-Troms. Uenigheten gjaldt formuleringer i kapittel 4.2 Samfunnsutvikling, klimaendringer, planlagt aktivitet og virksomhet i de tre vedleggene som beskriver hovedutfordringene i de tre nordlige vannområdene (Balsfjord-Karlsøy, Lyngen-Skjervøy (Sammen for vannet. Oppdatering av regional vannforvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram. Høringsdokument 2: Hovedutfordringer i Vannregion Troms. 2022-2027).

«Mangel på kunnskap om tilstanden til vannmiljøet. Det er behov for et bedre kunnskapsgrunnlag for å vurdere vannforekomstenes faktiske miljøtilstand etter vannforskriftens krav, særlig for de vannforekomstene hvor det allerede er registrert en påvirkning. Dette behovet kommer tydelig fram i figur 7 som viser oversikten over de ti største påvirkningene i vannregionen, der påvirkning fra en ukjent kilde er registrert med relativt stor hyppighet og påvirkningsgrad.» (ibid)

Videre heter det på Vannportalen.no,

(<http://www.vannportalen.no/vannregioner/troms/plandokumenter/horing-av-planprogram-og-hovedutfordringer/>) følgende og hvis tall viser at akvakultur er på en femte plass over påvirkninger i vannområde Lyngen-Skjervøy (og dette er tall som ikke inkluderer kjemisk tilstand):

«NB! Etter at høringsdokumentene ble utarbeidet og lagt frem til politisk behandling ble databasen Vann-nett oppdatert av Miljødirektoratet. Oppdateringen medførte blant annet endringer av registrerte påvirkninger i Vannregion Troms. Dette gjaldt "rømt oppdrettsfisk" og "lakselus" som påvirkningsfaktorer. En oversikt over det viktigste endringene finnes her: Oversikt over endringer som gjelder påvirkninger i Vannregion Troms.»

Vannområdekoordinator for vannområde Skjervøy-Lyngen viser videre til at kunnskapsgrunnlaget og datagrunnlaget for de tallene som kommer frem om vannkvaliteten i nevnte vannområde er befestet med sterk usikkerhet- et eksempel kommer frem blant annet i foreliggende sak der påvirkning fra diffus avrenning fra akvakultur og tall ikke fremstår som sikre:

«0403030502-C - Diffus avrenning og utslipp fra fiskeoppdrett» - påvirkning er her satt til «liten grad» og dissens kommentar er registrert som følger: «09.18: Ett oppdrettsanlegg Gourtesjouka. C-undersøkelse foreligger ikke. Latt tidligere faglig vurdering "liten grad" stå». (<https://vann-nett.no/portal/#/pressuredetails/0403030502-C/2.9%20Diffuse%20Aquaculture>)

I høringsdokumentene som foreligger med konsekvensutredning og miljøundersøkelse er ikke dette tatt høyde for og dette underbygger den generelle utfordringen med kunnskapsgrunnlaget for etablering av data for vannkvalitet og virkninger på miljø av akvakultur. Eksempelvis foreligger det heller ingen tall for kjemisk tilstand i gjeldende vannområde, noe som er tilfelle for en rekke vannregioner i hele landet.

I sum er mangelen på vitenskapelig konsensus og ferdigstilte forskningsprosjekter angående virkninger for gyteområde for torsk og påvirkning på vannkvalitet (som også påvirker arter i betydelig grad) så stor at denne dispensasjonen ikke bør bli gitt.

Virkninger for villaks- nærhet til det vernede laksevasdraget Manndalselva

Generelt er tilstanden for villaks dårlig:

«Mengden villaks er redusert, og antallet laks som kommer fra havet er mer enn halvert de siste tretti årene. I 2017 kom ca. 530 000 laks fra havet, noe som var en økning fra året før, men fortsatt lavt. Redusert mengde laks har medført at overskuddet som kan fiskes har blitt mye mindre, og delvis borte.» (Thorstad, Eva B.; Forseth, Torbjørn (Rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning;11, Research report, 2018, Anon. 2018. Status for norske laksebestander i 2018. Rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr 11, 122 s).

Norge har videre et særlig forvaltningsansvar for villaksen og hensynet til et vernet vassdrag som Manndalselva og mer helhetlige vurderinger påvirkning for øvrige lakseførende vassdrag i kommunen burde, etter FNF Troms sitt syn, vært viet mer plass både i kystsoneplanen, men også i den konsekvensutredningen som foreligger i gjeldende sak. Konsekvensutredningen i denne saken har satt påvirkningen for Manndalselva til «ingen konsekvens» - tilsynelatende på grunn av at det er en avstand på 5 km til utløpet for vassdraget. En avstand på 5 km er ikke mye og særlig bekymringsfullt er denne ufullstendige vurderingen når det faktisk ikke foreligger gode tall for hvordan bestanden av villaks er i vassdraget. Dette underbygges også av at andre vassdrag i Kåfjord som ligger betydelig lengre unna enn 5 km er påvirket blant annet i genetikken- se (Thorstad, Eva B.; Forseth, Torbjørn (Rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning;11, Research report, 2018, Anon. 2018. Status for norske laksebestander i 2018. Rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr 11, 122 s.

Konsekvensutredningen vurderer tilsynelatende bare effekten av å flytte og utvide selve anlegget og ikke økning i biomasse som vil følge, men dette viser i så fall de tydelige begrensningene ved å legge til grunn en konsekvensutredning som eventuelt da ikke kan ta høyde for de reelle virkningene av lokalitetsendringen. Samtidig er det ikke klart hva konsekvensutredningen som foreligger legger til grunn for sine vurderinger, en tolkning av [Naturmangfoldloven § 8](#) tilsier at kunnskapsgrunnlaget og vurderingene av virkninger skal omhandle en utvidet forståelse av virkninger av et tiltak:

«Selv om oppdrettsanlegget er utvidet i størrelse vil den bli liggende innenfor godkjent akvakulturområde i gjeldende plan (VA3). Volum av fisk behandles ikke etter plan og bygningsloven, men etter akvakulturloven. Konsekvensvurderingen i medhold av plan og bygningsloven omfatter endret arealbruk, som igjen innebærer beskrivelse av konsekvensene av utvidet areal for fortøyningene.» (ROS-analysen)

2.1

I rapporten som kom ut for 2018 fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning heter det at rådet ikke kan gi noen svar om bestanden i Manndalsvassdraget grunnet manglende data. Dette tilsier at konsekvensutredningens konklusjon om «ingen konsekvens» uansett ikke kan sies å være begrunnet i noen data som er etterprøvbare.

(Thorstad, Eva B.; Forseth, Torbjørn (Rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning;11, Research report, 2018, Anon. 2018. Status for norske laksebestander i 2018. Rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr 11, 122 s) på side 609 i rapporten.

Hensynet til friluftsliv (fritidsfiske) og tradisjonell bruk

FNF Troms er gjort oppmerksom på at området er godt egnet for fritidsfiske fra land og det går ikke frem i hvilken grad det er gjort noen vurderinger knyttet til dette i konsekvensutredningen.

Anlegget vil også rent faktisk bli større, noe som også vil kunne gjøre området mindre tilgjengelig for bruk- selv om mesteparten av området er regulert for akvakulturformål i kystsoneplanen.

NJFF-Troms ønsker å påpeke sitt syn med at de ikke er mot oppdrett som næring prinsipielt, men at de forventer at næringen må ta ansvaret for å sikre sine installasjoner mot både rømninger og forurensning på alvor, før de ønsker å akseptere utvidelser og/eller nyetableringer av slike anlegg. FNF Troms oppfordrer Kåfjord kommune til å etterspørre løsninger som i langt større grad kan minske de negative virkningene av oppdrettsanlegg i fjordene i kommunen.

Vi ønsker Kåfjord kommune lykke til i de videre vurderinger i denne saken og har tillitt til at natur- og friluftsverdiene blir godt ivaretatt.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Troms

Christine Myrseth
Fylkeskoordinator
FNF Troms

Kopi:
Fylkesmannen i Troms
Troms Fylkeskommune